

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Circa quodvis obiectum sit diuina libertas intensiuè maior creata
libertate est: imò & extensiuè maior absolute est, etsi peccare (vt reuera
nequit) non possit.

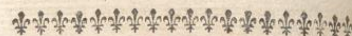
[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

similes, atque eius imagines esse cum creaturae predicato repugnat. Sic tempus, & ubi creatum aeternitatis, & immensitatis imagines, & similitudines; nec tamen suae loci, suae durationis terminum neque partium divisionem, distantiam & successiorem excludunt, quas è conceptu suo Dei aeternitas & immensitas abiciunt; ita etiam libertas moralis Dei ad bonum perfectissima potentiam reiecit peccandi, quia diuina, nullique morali seditioni obnoxia esse debet; cui tamen nobilissimae excellentiae similis, & imago est creaturae libertatis in genere moris participatione: quae tamen in ipsa cum impotentia absoluta peccandi, & necessitate ad bonum esse in creatura nequit.

8. Eapropter censeo: nullam creaturam rationalem cum impotentia iniuncta, & essentiali peccandi salua Dei praestantissima imagine creati à Deo potuisse: quia id Dei proprium est: & quia non saluaretur libertas creata voluntatis, quae essentia sua omnis boni vel mali praesentati, tam physici, quam moralis, vel fugiendi, vel prosequendi potestas est. Sed neque cum iure & exigentia naturali qualitatibus, seu doni, quo impeccabilis, suae necessitate ad bonum reddatur. Id enim essentiali libertatis creatae conceptui saltem illatiue contradicere. Adde neque à Deo donum posse voluntati creatae simul cum libertate granti, & absque illo naturali iure, & debito concedi: quo vniuersum ad bonum necessitate quo ad speciem, atque peccandi impos antecedenter reddatur, quia decretum huius doni illusorium decretum aliud de creatione creaturae cum libertate Deo indignum redderet, & repugnans, vt bene Tertullianus recitatus num. 6. quod autem Deus, quoad aliquod bonum dono aliquo supernaturali pro hac, vel illa occasione determinet, ac subinde ad peccatum oppositum impotem reddat, nulla est repugnantia.

9. Imò neque in eo quod post viam in Patria Beatos ad bonum, quoad speciem determinatos, & mali impotes visione beata antecedenter constituat. Id enim non dono physice determinante impellenteque ex parte voluntatis ad bonum, sed ex parte obiecti, quod clare visum ceteris viui morium ad malum impedit, vt eligi praeter Deo viso possint: id quod intrinsecae voluntatis potestati ad vtrumvis extremum minime aduersatur; ea siquidem circa ea quae, vt praesentantur mouere vtriusque intentionali obiectum possunt, ac subinde eligibilia sunt, indifferens potestas est; non autem inter extrema, quorum alterum in praesentia alterius mouere obiectum nequit: ac proinde neque eligibile praeter alio praesentatur; quo autem pacto in nobis viatoribus determinatio ad alterum ex actibus bonis speciei eiusdem omnino etiam in bonitate aequalibus & in Beatis libertatem, honestatem alterius ex illis electi non impedit; impedit autem determinatio ad bonum quoad speciem, potentiam, & libertatem ad peccandum: ac rursus quia ratione tam in Deo, quam in Beatis cum determinatione antecedente ad bonum quoad speciem, in huius actus, qui de facto ab eis exercetur libertas, & honestas feruetur disputatione postrema de moralibus Dei virtutibus agentes explicabimus.

Nunc concludo Deum, & re, & sermonis proprietate, eiusque voluntatem absolutam libertate, & arbitrio gaudere; etsi ad peccandum impos prius antecedenter sit; quia absoluta libertas in communi, etiam moralis potentiam antecedentem ad peccandum proprietate sermonis formaliter non claudit: etsi eam creata moralis libertas formaliter includat: vti ex haecenus dictis claret, ampliusque ex dicendis iam quaest. 2. clarebit: ergo absolute proprietate sermonis dictam voluntatis suae libertatem, & arbitrium in scriptura, & Patribus assertum Deo competere certum, ac fidei dogma censemus, vt initio certaminis praefiximus.

QVÆSTIO II.

De vtriusque libertatis Dei magnitudine.

D Vplex in rebus magnitudo reperitur: altera intensiōis in nonnullis, extensionis verò altera. Horum neutram proprietate sermonis reperiri physice in Deo, eiusque libertate posse certum aequè omnibus est, atque ipsum physice, tam extensiuè, quam intensiuè indistinctum esse: imò in nostris verissimis principiis de indistinctibilitate homogenea cuiusvis praedicati diuini, nec metaphysica intensiua, aut extensiua magnitudo formalis potest admitti; sed solum virtualis, & quae proinde virtutis magnitudo & quantitas ab Augustino, aliisque Patribus & Theologis nominatur, atque in ordine ad extrinsecos terminos, & obiecta diuinorum attributorum explicari à nobis solummodo potest: vti patet in omnipotentia & scientia Dei, quarum magnitudo extensiua, & intensiua quantitate non modis, sed virtutis ceteris praecellens ex eo intelligitur, quod ad infinitum plura possibilia, & obiecta quam creata quouis potentia extendatur: igitur, vt quaestioni exactè respondeatur, ad quamnam obiecta, siue in genere, siue in specie, siue in indiuiduo, diuina libertas extendatur examinandum sit erit. An ad peccatum, an ad minus bonum comparatione optimi, seu perfectissimi? & an statuta erga bonum, quoad speciem determinatione, & antecedenti impeccabilitate sit nihilominus extensiuè diuini arbitrii libertas maior. De quo in praesenti; de libertate ad optimum quaest. 3.

CERTAMEN I.

Circa quoduis obiectum sit diuina libertas intensiuè maior creata libertate est: imò & extensiuè maior absolute est, etsi peccare (vt reuera nequit) non possit.

1. **P** Ræfixa de longe maiore, & intensiore quasi quantitate virtutis libertatis diuinæ voluntatis quam voluntatis creatae, circa quoduis obiectum vtriusque veritatem communis cunctis Philosophis Deum vnum agnoscantibus, & Theologis Catholicis est nemine disputationis aduersa gratia dubitante: quare ab vniuersis supposita potius, quam disputata, aut ex instituto asserta. Nihilominus rationes breui pertingam, ne aliud post hac (vt hominum ingenia sunt mobilia) dubium subeat. Prima quia quicquid diuinum est perfectissimum in ea linea, & genere esse debet, vt de omni praedicato diuino cuiusvis generis, & lineae constet. Ergo libertas Dei, ac subinde diuina, lineae perfectæ in linea libertatis est. Secunda ratio: quia est libertas à se, & non ab alio, sicut libertas creaturae: vnde hæc limitata perfectionis, diuina autem illimitate perfectionis esse debet. Hæc rationes & affines alie sumuntur perfectioni diuinorum quorumque prædicatorum communes. Tertia pro summa perfectione diuinæ speciei libertatis, est independentia diuinæ libertatis in actu primo à libertate creata, etiam in actu primo, atque huius, in actu etiam primo, dependentia ab illa, atque etiam in actu secundo & operatione: ratione cuius creatæ libertatis exercitium, & operatio in manu Dei dicitur, cum ob concursus liberam præparationem, nam vel maxime, ob cogitationum, quibus de facto voluntas creata consentiat in materia quouis, & sine quibus non consentiret, & si cum aliis posset, liberam Deo dispositionem & collationem: quod dominium supremum potestatis, & libertatis diuinæ constituit, etsi in con-

eius ad consensum, & operationes nostras vitales, & liberaeque, & inuicem Dei, & nostræ connexæ voluntates sint.

2. Ut autem quoad extensionem diuinæ libertatis de ipsius præcreata maiestate, vel minoritate difficultatis, & dubitandi ratio clarescat Catholicum dogma de Dei impeccabilitate statuendum imprimis est: id quod ex illo Christi ad eum, qui ipsum Magistri boni nomine compellebat responso à tribus Euangelistis notato Matth. 10. num. 17. *unus est bonus Deus*. Marci 10. 17. *Nemo bonus, nisi unus Deus*. Luc. 18. num. 19. *Nemo bonus, nisi solus Deus*. Ad quæ loca ab Ariarianis obiecta, ut Christum à Deitate, & bonitate excluderent, respondebant Patres omnes Deum solum naturam bonum esse, in quo naturalis Dei ad bonum, præ malo, necessitas, & determinatio formalis, & impotentia peccandi continetur. Ceteros autem, etiam Christum, quia hominem, seu naturam humanam (qua solum alloquens parte ipsam agnoscebat) participatione; est hic ipsam unionis Physicæ hypostaticæ benchio ceteris infinite melius participet: vnde nativitate Sanctus dicitur Luc. 1. num. 35. *Quod natus est ex te Sanctum*. Eandem continet veritatem illud Job 14. numero 4. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine* (cum debito, & macula originalis, ut frequens est Patrum interpretatio apud nostrum Pinedam t. 1. ad eum versum num. 2.) *nonne tu qui solus es: nempe mundus, ac proinde munditiae, & sanctitati communicandæ aptus, & exemplar.*

3. Eandem veritatem probat Hieronym. epist. 146. ad Damas. sub fin. ex illo eiusdem Jobi 1. *Sidera non sunt munda in conspectu eius: & in Angelis suis reperit pravitatem*, & Psalm. 1. *Non iussu scilicet in conspectu tuo omnis vivens*. Ad quæ loca videre oportet Patres, maxime citatam Græcorum in Job, & nostrum Lorinum. Aliqua eorum testimonia dabimus inferius, cum nostræ hac in re conclusionis difficultatem solvemus: idcirco pluribus hic referendis abstinere recitatione verborum: Hieron. pro hac dogmatica veritate cõsentans. *Solus, inquit, Deus est, in quem peccatum non cadit*, (id est cadere nequit, ut ex adversus subiecta claret) *Cetera, cum sint liberi arbitrij: in utraque partem possunt suam stellere voluntatem: item omnia scriptura loca, quibus peccata Deus auersari, odio, & præ oculorum suorum irunditia non videt, item dogma propalant de natura Dei à peccato auersione, & odio: quod nativum non esset, si illud prosequi voluissent, & facere possent.*

4. Ratio Theologica: quia impotentia antecedens peccandi perfectio sine imperfectione est: immo verò potentia peccandi est absolute imperfectio maxima, & impotentia potius, ut inferius ostendam: ergo potentia peccandi Deo deneganda, & impotentia Deo concedenda. Secunda: quia Deum de facto peccare non est contingens; alioqui Deum esse prauum in se esset possibile absolute, nosque Deum malum habere possemus: ergo Deum peccare est impossibile, ac non peccare est necesse. Hoc autem ipsum est Deum determinatum ad bonum, quoad speciem, natura sua esse, atque suoque genio impotentem ad malum. Tertia ratio sumitur ex iudiciali naturali, & essentiali Deo erga rationales omnes creaturas, de recte, vel secus factis ipsarum potestate; creatam peccatorem, prauique genij hominem in iudicio, ac potestatem Reipublicæ eligere dissonum, atque potestati eiusmodi absonum est, & aduersum: quia potestas hæc alios iudicandi petit cum dictamine rationis recte, & lege, quam fieri possit, fidem in illam habentem conformitatem; ne iudicia de subditorum factis à iustitia, & rectitudine deuiant: ut in perditio, prauæque indolis Iudice facile deuiant: ergo Deo, qui natura, & essentia sua vniuersalis omnium iudex est, & conformitatis ad rectum rationis & legis dictamen firmiter natura etiam sua inesse debet: Quarta ratio, & Deum absolute peccare posset, ac subinde à recto dictamine rationis, & legis eius iudicia deflectere, posset etiam creatura cum illo de iudicio contendere: atqui creatura de Dei iudicio cum ipso nequit absolute in iudicio contendere, ut passim Psalmista, Job, Prophetæ clamant: ergo neque Deus peccare absolute potest.

5. Verum ex hac dogmatica, & euidenti impeccabi-

litate Dei, & determinationis eius ad bonum, quoad speciem, ac negatione libertatis Dei ad peccandum libertatis, & arbitrij creati, quod ad peccandum etiam est, neque ad bene operandum solum, maior extensio, quam increata, concludi videtur creata libertas, cum ad plura hanc extendi fateamur: ita absolute asserendum censent Vasquez noster 1. part. quæst. 19. commentario ad artic. 10. noster etiam Suarez opusculo 4. de libertate diuina d. 2. sect. 1. fine: Sed falluntur tamen in legitimatatis consequentia admissione, est enim comparatione vtriusque libertatis inter obiecta solum honesta, & praua speciem legitimatatis, (non autem veritatis ut iam ostendam num. 6.) videatur habere; absolute tamen ex impotentia Dei ad peccandum, ad quod libertas creata, eiusque potestas extenditur extensio absolute minor diuinæ libertatis perperam inferitur: sic ostendo: quia maior extensio libertatis (de qua hic agitur, agique solummodo potest, ut diximus quæstionis præfatione) ex maiori absolute amplitudine obiectorum, ad quæ ferri indifferenter potest, debet pensari, at quamvis comparatione vtriusque libertatis facta respectu boni, & mali moralis ad pauciora obiecta extendatur diuina, quam humana, ac subinde respectu eorum obiectiua magnitudo extensio diuinæ minor sit, quam creata; alit respectu magnitudinis extensio omnium obiectorum, ad quæ vtrique referri indifferenter potest (vnde absolute magnitudinis, & maioritatis extensio alterutris libertatis sumi, atque inferri denominatio debet) absolute, longèque maior est magnitudo extensio increata, quam creata libertatis: ergo statuta peccandi potentia in creatura, & impotentia in Deo, ac subinde negata libertate Dei ad malum, & coarctata solum ad bonum, & admissa (ut est) in creatura libertate etiam ad malum neque est, nec dici absolute potest extensio maior, quam Dei, creaturæ libertas. Minor patet: nam infinite plura sunt obiecta cum infra, tum supra naturam, quæ Deus indifferenter velle, ac facere potest, nequitque absolute, nedum indifferenter, facere creatura, quam sint obiecta praua, quæ creatura facere indifferenter potest.

CERTAMEN II.

Maiores diuinæ libertatis extensio, quam create, quæ ad malum potest, solâ comparatione ad vtrumque ostenditur.

1. **E**Xistimo ob hæc doctissimos Patres, de absolute maiore libertate extensio creaturæ, quam Dei solum respectu actuum moraliter bonorum, & prauorum fuisse locutos: attamen sit secunda conclusio. Adhuc respectu eorum Dei libertas extensio maior est, quam creaturæ, ita Ruiz de Montoya d. 8. sect. 2. & probatur. Primo ex Patribus Augustinus de impotentia peccandi Beati; nam cap. 1. f. Eucharisti. *Postea vero in illo statu Beatitudinis sic erit, ut male velle non possit. Nec ideo vero carere arbitrio: multo quippe liberius erit arbitrium quod non poterit seruire peccato, & 22. de ciuit. cap. 30. circa med. Nec ideo liberius arbitrium non habebunt, quia peccata ei delectatione non poterunt. Magis quippe liberum erit à delectatione peccandi usque ad delectationem non peccandi indeclinabilem liberum.* Nam primum liberum arbitrium, quod homini datum est, quando primum creatus est rectus, potuit non peccare, sed potuit peccare; hæc autem, & necessarium; eo potentius erit, quo peccare non poterit: Sed quoniam maior libertas, & potentia asserta his locis ab Augustino de intensio solum maiore videtur; subiungenda alia eiusdem sunt, quibus cum de maiestate etiam extensio, & sensu, & locutum fuisse clarescat 15. de Trin. cap. 15. *Magna diuini verbi potentia est non posse mentiri, quia non potest esse illic est & non, sed est, est, non non: quia non sententiam dicit ex Dionysio 4. de diuinis nominibus vers. fin. & cap. 8. circa medium,*